

Short communications *Korta rapporter*

<https://doi.org/10.34080/os.v6.22997>

Abnormt långsmala tofsvipeägg – tecken på intraspecific boparasitism?

ADJAN DE JONG

Vid letandet efter storspovsbon hittar jag även ett och annat tofsvipebo. Under 1995-års säsong hittade jag åtta tofsvipebon i Hössjö och Kasamark, Umeå kommun, varav fem innehöll fyra ägg och tre hade tre ägg.

I ett bon i Hössjö (Umeå kommun, 20J6j23) som jag hittade 10 juni var samtliga tre ägg ovanligt långsmala till formen. Längden och bredden mättes med ett digitalt skjutmått med 0,01 mm. noggrannhet. Mätfelet bedöms ligga på högst 0,05 mm. Äggen hade följande mått:

51,13 x 31,63 mm.
49,50 x 32,70 mm.
51,86 x 31,57 mm.

Formkvoten (bredd genom längd) för dessa tre ägg var således 0,62, 0,66 resp. 0,61. Aldrig tidigare har jag sett tofsvipeägg som var tillnärmelsevis lika långsmala som dessa ägg (46 kullar 1992–95).

”Abnormaliteter” utgör dock ett normalt inslag i alla populationer och dessa ägg var inte mera ”fel” än att två av äggen kläcktes i vanlig ordning strax före midsommar (det tredje hade en liten skada redan när jag hittade boet och kläcktes inte).

Det som var fascinerande var däremot att ett annat tofsvipebo cirka 800 meter från det förra innehöll tre ”vanliga” ägg och ett långsmalt. Äggen i detta bo hade följande mått:

45,12 x 31,80 mm.
46,05 x 32,58 mm.
45,89 x 32,68 mm.
50,97 x 31,97 mm.

Formkvoten för dessa ägg var 0,70, 0,71, 0,71 och 0,63. Även i fråga om färgteckning var det fjärde ägget mera likt äggen i det första boet än de övriga äggen i boet (tyvärr fotograferades aldrig äggen). Äggen i bona måste har lagts ungefär samtidigt ty även i detta bo kläcktes äggen just före midsommar (boet tomt förutom ett äggskal den 21 maj 1995).

Det kan naturligtvis vara så att samma avvikelse förekommer hos flera geografiskt (och därför troligen även genetiskt) närliggande individer. Min hypotes är dock att honor hos fåglar som tofsvipor mer eller mindre regelbundet lägger ägg i sina grannars bo. De kan naturligtvis ha en ”affär” med grannhonen men så behöver det alls inte vara. Motivet skulle vara att sprida riskerna, ty äggpredationen och förstörda bon utgör ett vanligt inslag i markhäckande fåglars vardag. I vanliga fall är det svårt att konstatera vem som är mor till äggen. I detta fall var dock äggformen såpass extrem och samtidigt så konsistent att det mesta talar för att en och samma hona verkligen hade värpt i två bon.

Summary

Abnormally long and narrow Lapwing eggs – a sign of intraspecific nest parasitism?

In 1995 I found eight Lapwing nests at Hössjö and Kasamark near Umeå, five of them with four and three with three eggs. In one of the nests at Hössjö, found on 10 June, the eggs were unusually long and narrow (see measurements above), with width/length ratios of 0.62, 0.66 and 0.61. I have never before seen eggs with such a small ratio (46 nests in 1992–1995). In spite of the unusual form, two of the eggs hatched normally (one was slightly damaged already when found and did not hatch). The most interesting observation was, however, another Lapwing nest about 800 m from the nest with abnormal eggs. This nest contained three normal eggs and one that was long

and narrow (measurements above). The width/length ratios of these four eggs were 0.70, 0.71, 0.71, and 0.63. The fourth egg did not only have the same form ratio as the three eggs in the first nest, but was also more similar to them in pattern and colour than to the other three eggs in the same nest. The eggs of both nests must have been laid at about the same time

since they hatched simultaneously. It seems unlikely that two females would lay abnormally formed eggs, and hence my conclusion is that the female of the first nest also laid the abnormal egg in the second nest.

Adjan de Jong, Hössjö 115, S-905 86 Umeå, Sweden.